

บทสรุป

"กลุ่มทหาร" ในวิทยานิพนธ์เรื่องนี้หมายความว่าทหารที่ได้รับการศึกษาอบรมและจบการศึกษาจากสถาบันหรือโรงเรียนทหาร การอยู่ร่วมสถาบันทำให้มีโอกาสได้รับการอบรม ปลูกฝัง และสร้างความคิดโลกทัศน์ที่เป็นแบบเดียวกัน มีลักษณะเฉพาะกลุ่มคือ ความมีระเบียบวินัย การเชื่อฟังผู้บังคับบัญชา มีความชำนาญทางการทหาร อีกทั้งทหารเหล่านี้มีสำนึกเกี่ยวกับความมี "ศักดิ์ศรี" ร่วมกัน ลักษณะดังกล่าวทำให้ "กลุ่มทหาร" มีเอกลักษณ์และมีความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน "กลุ่มทหาร" ที่จบจากโรงเรียนนายร้อยนี้เองที่เข้าไปมีบทบาททางด้านเศรษฐกิจโดยในระยะแรก นักเรียนนายร้อยส่วนมากจะมาจากบรรดาเชื้อพระวงศ์ขุนนาง ต่อมามีการเปิดโอกาสให้สามัญชนเข้าไปศึกษาในโรงเรียนนายร้อย ทำให้ "กลุ่มทหาร" แบ่งแยกออกเป็น 2 กลุ่มคือ "กลุ่มทหาร" ที่เป็นเชื้อพระวงศ์ และ "กลุ่มทหาร" ที่เป็นสามัญชน

วิวัฒนาการของ "กลุ่มทหาร" แบ่งได้ 3 ระยะคือ ระยะแรกเป็นระยะที่ "กลุ่มทหาร" มีหน้าที่ในการปกป้องสถาบันกษัตริย์ รักษาความสงบเรียบร้อยของประเทศและป้องกันเอกราชของประเทศ อันเนื่องมาจากรัชกาลที่ 5 ทรงตั้งกองทัพอระจำกรขึ้นมา เพื่อตั้งอำนาจเข้าสู่ศูนย์กลาง ดังนั้น กองทัพจึงเป็นเครื่องมือของกษัตริย์ในการปกครองประเทศ ระยะที่สองเป็นระยะที่ "กลุ่มทหาร" มีความรับผิดชอบต่อสังคมและประเทศมากขึ้น อันเนื่องมาจากการเรียน-การสอนในหลักสูตรที่ให้ความรู้ทางด้านสังคมศาสตร์ มนุษยศาสตร์ ฯลฯ นอกจากนี้การได้แสดงความคิดเห็นและการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่าง "กลุ่มทหาร" โดยผ่านบทความในยุทธโศก และการรับรู้ข่าวลือรนอกกองทัพหากหนังสือพิมพ์ที่เน้นถึงความสำคัญของประชาชนและความเปลี่ยนแปลงทางการเมืองของประเทศต่าง ๆ ประกอบกับการที่สามัญชนได้มีโอกาสเข้ามาศึกษาในสถาบันทางทหารนี้ ทำให้เกิดการรวมกลุ่มของทหารที่มีพื้นฐานอย่างเดียวกัน จึงเห็นความสำคัญ of ประชาชนร่วมกัน บัณฑิตเหล่านี้ล้วนมีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงทางความคิดของ "กลุ่มทหาร" ซึ่งส่งผลในทางปฏิบัติทำให้เกิดกฎ.ศ. 130 แม้จะทำไม่สำเร็จ แต่ความคิดที่จะเปลี่ยนแปลงสังคมดังกล่าวยังคงลือทอตะมากในระยะที่สาม ซึ่งในระยะนี้ "กลุ่มทหาร" จะเข้าไปเกี่ยวข้องทางด้านการเมืองมากขึ้น อีกทั้งตระหนักว่า กองทัพมีความสำคัญต่อประเทศชาติจึงเป็นหน้าที่ของทหาร

ที่จะคอยปกป้องประเทศชาติและทำให้ประเทศชาติมีความเจริญ ดังนั้น เมื่อเกิดวิกฤตการณ์ทางด้านเศรษฐกิจในสมัยรัชกาลที่ 7 ที่ทำให้ต้อง "ดูดยุ" ข้าราชการออกเป็นจำนวนมากรวมทั้งทหารด้วย จึงทำให้เกิดความไม่พอใจ นำไปสู่การเปลี่ยนแปลงการปกครองในพ.ศ. 2475

หลังการเปลี่ยนแปลงการปกครองพ.ศ. 2475 "กลุ่มทหาร" เป็นศูนย์กลางอำนาจใหม่ แทนกลุ่มกษัตริย์และขุนนาง การที่ "กลุ่มทหาร" ได้เป็นศูนย์กลางอำนาจใหม่ทำให้เกิด "กลุ่มทหาร" สามารถกุมอำนาจทางการเมืองและพ่อค้า เอกชนที่มีบทบาททางด้านเศรษฐกิจก่อนพ.ศ. 2475 ได้ปรับเปลี่ยนบทบาทมาอิง "กลุ่มทหาร" แทนกลุ่มกษัตริย์และขุนนาง โดยเฉพาะพ่อค้าชาวจีน อย่างไรก็ตาม ก่อนที่จะเกิดการเปลี่ยนแปลงการปกครองในพ.ศ. 2475 นั้นผู้มีบทบาททางด้านเศรษฐกิจแต่เดิมได้มีการปรับเปลี่ยนบทบาทและสถานะของตนตามสภาวการณ์ทางเศรษฐกิจที่เปลี่ยนแปลงไป กล่าวคือ กลุ่มกษัตริย์และขุนนางซึ่งเป็นศูนย์กลางอำนาจเดิมมีบทบาททางการค้า โดยการค้าสำเภา เมื่อทำสนธิสัญญาบาวริงในพ.ศ. 2398 ภาวะทางเศรษฐกิจเปลี่ยนแปลงไป เป็นการค้าแบบเสรี กลุ่มกษัตริย์และขุนนางไม่สามารถทำการค้าผูกขาดได้อีก จึงหันมาลงทุนผ่านพระคลังข้างที่ ซึ่งลงทุนโดยการให้กู้ยืมเงิน ชื่อที่ดิน-ตลาด-ตึกแถวให้เช่า ฯลฯ เมื่อเกิดการเปลี่ยนแปลงการปกครอง พระคลังข้างที่มีบทบาทลดลงอันเนื่องมาจากการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวทำให้กลุ่มกษัตริย์และขุนนางไม่ได้เป็นศูนย์กลางอำนาจอีกต่อไป ดังนั้น พระคลังข้างที่จึงได้เงินงบประมาณลดลงก็เท่ากับเป็นการจำกัดบทบาททางด้านเศรษฐกิจของกลุ่มกษัตริย์และขุนนางทางหนึ่ง ส่วนพ่อค้าชาวจีนเข้ามามีบทบาททางเศรษฐกิจได้โดยการได้รับอนุญาตจากกษัตริย์ให้เป็นเจ้าของพาณิชย์อากร ทำการค้าสำเภา ฯลฯ ก็เท่ากับว่าพ่อค้าชาวจีนต้องอิงอยู่กับกลุ่มกษัตริย์และขุนนางในการประกอบการทางเศรษฐกิจ ดังนั้น เมื่อรัฐยกเลิกระบบเจ้าภาษีอากร พ่อค้าชาวจีนรุ่นเก่าที่เป็นเจ้าภาษีอากรจึงมีบทบาทลดลงทีละน้อย แต่นายทุนจีนรุ่นใหม่หรือเจ้าสัวใหม่ได้เข้ามามีบทบาทแทนที่โดยเริ่มจากการเป็นคอมปะโตร์ และหันมาประกอบกิจการค้าต่าง ๆ โดยเจ้าสัวใหม่ยังคงลักษณะเด่นของการประกอบการทางเศรษฐกิจไว้ นั่นก็คือการอิงกับศูนย์กลางอำนาจรัฐ แต่เป็นศูนย์กลางอำนาจรัฐใหม่เพราะในขณะที่เจ้าสัวใหม่มีบทบาทนี้ เป็นระยะคาบเกี่ยวที่จะมีการเปลี่ยนแปลงการปกครองจากระบบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ มาเป็นการปกครองที่กษัตริย์อยู่ใต้รัฐธรรมนูญหลังพ.ศ. 2475 นับว่าพ่อค้าชาวจีน

สามารถปรับ เปลี่ยนบทบาทและสถานะของตนได้เป็นอย่างดี ในขณะที่พ่อค้าชาวตะวันตกระยะแรก ก็สามารถอิงกับศูนย์กลางอำนาจรัฐได้โดยการได้รับสัมปทานประกอบการทาง เศรษฐกิจด้านข้าว ไม้สัก ค้าขายอื่น ๆ แต่พอเกิดสงครามโลกครั้งที่ 1 ประเทศแถบยุโรปได้รับความเสียหายอัน อันเนื่องมาจากประเทศเหล่านี้กลายเป็นลัทธิบริบท ดังนั้น ประเทศตะวันตกจึงต้องทำการฟื้นฟู ประเทศหลังสงคราม ทำให้การลงทุนในประเทศอื่น ๆ ลดปริมาณลงและธุรกิจหลายประเภท ต้องตกไปอยู่ภายใต้การดำเนินการของพ่อค้าชาวจีน เช่น ธุรกิจโรงสี ธุรกิจประกันภัย การค้า อื่น ๆ เป็นต้น การที่กลุ่มกษัตริย์และขุนนางกับกลุ่มพ่อค้าตะวันตกมีบทบาทลดลงในทาง เศรษฐกิจ ก่อนและหลังพ.ศ. 2475 นับเป็นการเปิดโอกาสให้ "กลุ่มทหาร" ที่นำโดยหลวงพิบูลสงคราม ขึ้นมามีอำนาจทางการเมือง และสามารถ เข้าไปมีบทบาททางด้าน เศรษฐกิจโดยอาศัยนโยบาย เศรษฐกิจแบบชาตินิยม และการร่วมมือกับพ่อค้าชาวจีน

นโยบาย เศรษฐกิจแบบชาตินิยมในสมัยจอมพล.พิบูลสงคราม เป็นนายกรัฐมนตรีมีลักษณะ ของการผูกขาดโดยรัฐ โดยผ่านวิสาหกิจของรัฐ ทำให้ "กลุ่มทหาร" ที่นำโดยหลวงพิบูลสงคราม เข้าไปมีบทบาททางด้าน เศรษฐกิจในวิสาหกิจของรัฐมากกว่าการตั้งบริษัทการค้า อย่างไรก็ตาม ลักษณะโดยรวมของ การดำเนินการทาง เศรษฐกิจของ "กลุ่มทหาร" สมัยนี้มีการใช้กฎหมายเป็น เครื่องมือสนับสนุนการผูกขาดทาง เศรษฐกิจ นอกเหนือไปจากการร่วมมือกับพ่อค้าชาวจีน ดังนั้น อาจกล่าวได้ว่านโยบาย เศรษฐกิจแบบชาตินิยมได้เปิดโอกาสให้ "กลุ่มทหาร" ขึ้นมา มีบทบาททาง ด้าน เศรษฐกิจ ซึ่งจะ เป็นรากฐานในการขยายบทบาทของตนทางด้าน เศรษฐกิจต่อไปในทศวรรษ 2490

อย่างไรก็ตาม การประกอบการทางด้าน เศรษฐกิจของ "กลุ่มทหาร" นั้นมีความแตกต่าง จากการประกอบการของกลุ่มกษัตริย์และขุนนางซึ่ง เน้นธุรกิจที่ให้กำไรช้า เช่น การให้กู้ยืม เงิน การให้เช่าตึกแถว ตลาดหรือการซื้อหุ้นในกิจการที่มีความมั่นคง เป็นต้น ดังนั้น กลุ่มศูนย์กลางอำนาจ เก่าจึงไม่นิยมการลงทุนที่มีความเสี่ยงสูง และหันไปร่วมลงทุนกับพ่อค้าชาวตะวันตก มากกว่าที่จะลงทุนร่วมกับพ่อค้าชาวจีน ในขณะที่ "กลุ่มทหาร" ที่แม้ว่าจะ เข้าไปมีบทบาททาง ด้าน เศรษฐกิจโดยอาศัยอำนาจรัฐหรือนโยบายของรัฐเป็นตัวกลาง แต่ก็ยังมีการประกอบการร่วมกับพ่อค้าชาวจีนในการตั้งบริษัทการค้า ส่วนตัวขึ้นมาบ้าง แม้จะมีปริมาณที่ไม่มากนักแต่ก็แสดงให้เห็นว่า "กลุ่มทหาร" เริ่มขยายบทบาทของตนออกมานอกวงการวิสาหกิจของรัฐ

การที่ "กลุ่มทหาร" นำโดยหลวงพิบูลสงครามเริ่มมีพื้นฐานจากการตั้งบริษัทการค้า
 นี้เอง ทำให้ "กลุ่มทหาร" ชวยราชครุมีพื้นฐานและประสบการณ์ที่สั่ง เสริมให้มีการขยายบทบาท
 ทางด้านการค้าออกไปอย่างกว้างขวาง ดังจะเห็นได้จาก การตั้งบริษัทการค้ามากขึ้นแต่ลักษณะ
 การดำเนินการทางด้านเศรษฐกิจยังคง เหมือนเดิมคือ ใช้กฎหมาย เป็น เครื่องมือในการสนับสนุน
 กิจการของตนและร่วมมือกับพ่อค้าชาวจีน สิ่งที่แตกต่างกันระหว่างการดำเนินการทางด้าน
 เศรษฐกิจของ "กลุ่มทหาร" ที่นำโดยหลวงพิบูลสงครามกับ "กลุ่มทหาร" ชวยราชครุก็คือ
 การดำเนินการทางด้านเศรษฐกิจของ "กลุ่มทหาร" ชวยราชครุนี้เป็นการแสวงหาผลประโยชน์
 ทางเศรษฐกิจเฉพาะกลุ่มตนโดยมีศูนย์กลางของกลุ่มอยู่ที่ตระกูลช่อหะวะณ นอกจากนี้ การดำเนินการ
 ทางด้านเศรษฐกิจยังไม่เน้นที่กิจการของวิสาหกิจของรัฐ แต่เน้นการตั้งบริษัทการค้าส่วนตัวมากกว่า
 ทั้งทางภาคพาณิชย์กรรม อุตสาหกรรมและการเงินการธนาคาร จาก การที่ "กลุ่มราชครุ" มี
 บทบาทมากในทศวรรษ 2490 นี้เองทำให้บทบาททางด้านเศรษฐกิจของ "กลุ่มทหาร" ที่มีจอมพล
 สฤษดิ์ ธนะรัชต์ เป็นผู้นำหรือเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า "กลุ่มสี่เสา เทเวศร์" ไม่เด่นชัดนักเพราะว่า
 "กลุ่มราชครุ" สามารถคุมการผลิตได้อย่างครบวงจร ดังจะเห็นได้จากกรณีของข้าวที่ "กลุ่มราชครุ"
 สามารถคุมตั้งแต่โรงสี การขนส่ง การตลาด และมีฐานทางด้านการเงินสนับสนุน ทำให้
 "กลุ่มราชครุ" ได้เปรียบ "กลุ่มสี่เสา เทเวศร์" แม้ว่าในระหว่างพ.ศ. 2490-2500 จะปรากฏ
 ว่ามีการร่วมมือทาง เศรษฐกิจของทั้งสองกลุ่มก็ตาม

ในพ.ศ. 2500 เมื่อจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ทำการรัฐประหาร ก็ถือได้ว่ายุคสมัยนี้เป็น
 สมัยที่บทบาททางด้านการเมืองของ "กลุ่มทหาร" ชวยราชครุยุติลง ไม่ได้เป็นศูนย์กลางอำนาจทาง
 เศรษฐกิจอย่างแต่ก่อน และหลังพ.ศ. 2500 สภาพการณ์ทางด้านเศรษฐกิจได้เปลี่ยนแปลงไปโดย
 ทูนิยมโลกที่มีสหรัฐอเมริกา เป็นผู้นำได้เข้าไปมีบทบาทมากขึ้น แม้ว่าทูนิยมโลกดังกล่าวจะเข้ามา
 ในประเทศไทยตั้งแต่หลังสงครามโลกครั้งที่ 2 แล้ว แต่ยังไม่มียุทธศาสตร์มากนัก จนกระทั่งประมาณ
 หลังพ.ศ. 2500 ที่สหรัฐอเมริกาพยายามผลักดันให้ระบบ เศรษฐกิจของไทย เป็นระบบเศรษฐกิจแบบเปิด
 กล่าวคือ เป็นระบบการค้าเสรี ไม่มีการค้าผูกขาด นับได้ว่า เป็นเงื่อนไขทาง เศรษฐกิจอย่างใหม่
 ที่เกิดขึ้น เปิดโอกาสให้ชาวตะวันตกเข้ามาลงทุนได้มากขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งภายใต้แผน
 พัฒนา เศรษฐกิจแห่งชาติฉบับที่ 1 ซึ่ง เน้นการส่งเสริมการลงทุนของ เอกชนทั้งภายในและ
 ภายนอกประเทศ

สภา วารณทาง เศรษฐกิจที่เปลี่ยนแปลงไปนี้เอง เป็นจุดเปลี่ยนสำคัญที่ทำให้การ ดำเนินการทางด้านเศรษฐกิจของ "กลุ่มทหาร" ข่อยราชครุแตกต่างไปจาก "กลุ่มทหาร" สีเส้า เทเวศร์ เพราะการดำเนินนโยบายเศรษฐกิจแบบเสรี จะทำให้การดำเนินการทางด้าน เศรษฐกิจของ "กลุ่มทหาร" สีเส้า เทเวศร์มีลักษณะต่างไปจาก "กลุ่มทหาร" ที่นำโดยหลวง- พิบูลสงคราม และ "กลุ่มทหาร" ข่อยราชครุ ซึ่งดำเนินการภายใต้ต้นนโยบายที่ส่งเสริมการผูกขาด โดยรัฐ นับว่าช่วงเวลาตั้งแต่ พ.ศ. 2481 - พ.ศ. 2500 เป็นช่วงเวลาที่มีการมีบทบาททาง เศรษฐกิจของ "กลุ่มทหาร" ได้ค่อย ๆ ผ่านเข้าสู่ยุคเปลี่ยนแปลง จนถึง พ.ศ. 2500 สภา วารณทาง เศรษฐกิจได้เกิดเงื่อนไขใหม่ ซึ่งเป็นเรื่องที่น่าสนใจต่อไปว่าภายใต้การดำเนินการทางด้านเศรษฐกิจแบบเสรีนิยมนี้จะส่งผลต่อลักษณะการดำเนินการทางด้านเศรษฐกิจ ของ "กลุ่มทหาร" อย่างไร นับเป็นเรื่องที่น่าจะได้มีการศึกษาและค้นคว้าต่อไป